

תקנות הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות (החרגת סוגי עסקאות אשראי מתחולת החוק והחרגת הוצאות מגדר "תוספת"), התשע"ט-2018 - נוסח לדיון השני הקבוע ליום 23 בינואר 2019 עם הערות הייעוץ המשפטי לוועדה

בתוקף סמכותי לפי הגדרת "הלוואה" ולפי פסקה (3) להגדרת "תוספת" שבסעיף 1 לחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות, התשנ"ג-1993¹ (להלן-החוק), לפי הצעות המפקח על הבנקים, והמפקח על נותני שירותים פיננסיים לעניין תקנה 3, בהסכמת שר האוצר ונגיד בנק ישראל ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, אני מתקינה תקנות אלה :

פרק א': פרשנות

הגדרות 1. ~~"אשראי דוקומנטרי" – "התחייבות בלתי חוזרת בכתב של המלווה לבקשת לקוח שהוא יבואן, לשלם ליבואן את ערך הסחורה ששלח ליבואן, בהתקיים תנאים שנקבעו מראש;~~

הערה: נוכח הקושי שעלה בדיון האחרון ולאחריו לניסוח מדויק של ההגדרה ומאחר שממילא מדובר במקרה פרטני של ערבות – מוצע למחוק את ההגדרה.

"מבטח" – כהגדרתו בחוק הפיקוח על הביטוח;

"צד קשור" – קרוב משפחה של המלווה; ואם היה המלווה תאגיד – מי ששולט במלווה, מי שנשלט על ידי המלווה או על ידי השולט בו וקרוב משפחה של כל אחד מאלה אם הוא יחיד, וכן גורם אחר שקבע המפקח על הבנקים לפי סעיף 5(ג1) לפקודת הבנקאות, 1941², או המפקח על נותני שירותים פיננסיים לפי סעיף 4(א) לחוק שירותים פיננסיים מוסדרים, או הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לפי סעיף 2(ב) לחוק הפיקוח על הביטוח או לפי סעיף 16(ג1) לחוק קופות גמל, לפי העניין;

הערה: מוצע להותיר לשיקול דעתם של הרגולטורים את הקביעה מיהו "צד קשור" נוכח החשש שקביעה לא מספיק הדוקה תביא לעקיפת הוראות החוק ותקשה על מתן פתרונות ב"זמן אמת". בהקשר זה יצוין כי הגופים המפוקחים מקבלים הזדמנות להעיר את הערותיהם במסגרת "ועדה מיעצת" ביחס לעדכונים.

¹ ס"ח התשנ"ג מס' 1431, עמ' 174; התשע"ז, עמ' 1208.
² ע"ר 1941, תוס' 1, עמ' 69.

"קרוב משפחה" – כמשמעותו בסעיף 15(א) לחוק³;

ההגדרה כפי שהיא מופיעה בחוק: לעניין סעיף קטן זה "קרוב משפחה" – בן זוג, הורה, הורה הורה, בן או בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד או דודה וילדיהם, חותן, חותנת, חם, חמות, חתן, כלה, נכד או נכדה, לרבות חורגים.

"שליטה" – כהגדרתה בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968³;

ההגדרה כפי שהיא מופיעה בחוק: "שליטה" – היכולת לכוון את פעילותו של תאגיד, למעט יכולת הנובעת רק ממילוי תפקיד של דירקטור או משרה אחרת בתאגיד, וחזקה על אדם שהוא שולט בתאגיד אם הוא מחזיק מחצית או יותר מסוג מסויים של אמצעי השליטה בתאגיד;

פרק ב': החרגת סוגי עסקאות אשראי מתחולת החוק

הוראות החוק לא יחולו על עסקאות אשראי אלה – ~~בשל כך שהן לא מקיימות את תכלית החוק:~~

הערה: התיקון מוסכם על הממשלה.

2. החרגת סוגי עסקאות אשראי מתחולת החוק

(1) עסקאות בניירות ערך או עסקאות בנגזרים, שיש בהן רכיב אשראי; לעניין זה "נגזר" – כהגדרתו בחוק הסכמים בנכסים פיננסיים, התשס"ו – 2006⁴;

ההגדרה כפי שהיא מופיעה בחוק: "נגזר" – מכשיר פיננסי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס, וכן חוזה עתידי ואופציה כהגדרתם בסעיף 64(ב) לחוק השקעות משותפות בנאמנות, מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק שבמסגרתו ניתן לקבוע את שווי;

(2) חוזה להעמדת ערבות, למעט על רכיב העמדת אשראי לצורך כיסוי חוב שנוצר עקב מימוש הערבות האמורה; לעניין זה "ערבות" – התחייבות בלתי חוזרת בכתב של מלווה לבקשת לקוח, לשלם למוטב, ~~או לבקשת לקוח לשלם לו תשלום שצד שלישי התחייב כלפיו, עד לסכום הערבות, בהתאם ובכפוף לתנאי הערבות, לרבות ערבות בנקאית ואשראי דוקומנטרי;~~

הערה: מדובר בעסקה המתאימה יותר לתחום הביטוח.

(3) הלוואה שמתקיימים בה שני אלה:

(א) היא ניתנה ~~במשכונן~~ משותף ליחיד ולתאגיד, שאינו מסוג התאגידיים שקבע שר המשפטים לפי סעיף 15 לחוק;

הערה: הנוסח מוסכם על הממשלה.

(ב) היא ניתנה שלא לשימוש אישי, ביתי או משפחתי.

פרק ג': החרגת הוצאות מהגדרת תוספת

³סייח התשכ"ח, עמ' 234.
⁴סי"ח תשס"ו עמ' 286.

הוצאות שלא ייכללו³.
בהגדרת תוספת

הוצאות שנדרשות לשם העמדת ההלוואה במועד העמדתה, מסוג המפורט בפסקה (1) להלן או בסכום המפורט בפסקה (2) להלן, לא ייכללו בהגדרה "תוספת" שבסעיף 1 לחוק, ובלבד שההלוואה לא פוצלה מהלוואה אחרת לשם גביית ההוצאות האמורות.

(1) הוצאות שמשלם מלווה או לווה לצד שלישי בהתקיים כל התנאים שלהלן:

(א) התשלום הוא בשל אחד מאלה:

(1) אגרות לצורך רישום ובדיקת שעבודים ובטחונות במרשמים ציבוריים;

(2) הערכת שמאי אגב שעבוד;

(3) שכר טרחת עורך דין בעד ייפוי כוח נוטריוני, תצהיר ומתן שירותי נאמנות;

(4) ביטוח חיים או ביטוח נכס; ולעניין מלווה שהוא מבטח - גם אם התשלום אינו משולם לצד שלישי אלא למבטח;

(5) הקצאת בטוחה שמעמידה המדינה, או מעמיד מוסד ללא כוונת רווח או גורם אחר שקבע המפקח על הבנקים לפי סעיף 5(ג1) לפקודת הבנקאות, 1941, או המפקח על נותני שירותי פיננסיים לפי סעיף 4(א) לחוק שירותים פיננסיים מוסדרים, או הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון לפי סעיף 2(ב) לחוק הפיקוח על הביטוח או לפי סעיף 16(ג1) לחוק קופות גמל, לפי העניין;

הערה: לדוגמא תמיכה של החשב הכללי למענק תמיכה לעסקים קטנים ובינוניים דרך מכרז. מעין תת קבוצה של סעיף 1.

(6) ייעוץ מיוחד הנדרש לצורך העמדת ההלוואה בשל מטרתה המיוחדת, הניתנת שלא במהלך העסקים הרגיל של אותו מלווה, וההוצאות משולמות למי שאינו צד קשור; בפסקה זו, "ייעוץ מיוחד" – לרבות שכר טרחה המשולם לעורך דין, ובלבד שמתקיימות לגביו יתר הוראות פסקה זו;

(7) משלוח שיק לשם ניכיונו;

(ב) ההוצאות הן הוצאות סבירות שהוצאו בפועל;

(ג) אם התשלום הועבר באמצעות המלווה, המלווה העביר את תשלום ההוצאות במלואו לאותו צד שלישי.

(ד) הוצאות בשל שירות שהמלווה מאפשר ללווה לקבל בעצמו מגורם אחר, למעט בשל הקצאת בטוחה כאמור בפסקת משנה (א)(5) או בשל ייעוץ מיוחד כאמור בפסקת משנה (א)(6).

הערה: מאחר שמדובר בייעוץ הנדרש למלווה לאור פערי מידע משמעותיים, נכון כי הוא יהיה זה שיוכל לבחור את הייעוץ. מדובר בכל מקרה בסעיף שאמור להיות מופעל באופן חריג.

(2) הוצאות בסכום הגבוה מבין אלה למעט אם מדובר בהלוואה שניתנה לתקופה העולה על שנה ובסכום העולה על 100,000 שקלים חדשים:

הערה: פסקה (2) – כלומר ההחרגה של הסכומים שבהמשך תחול רק אם לא מתקיימים שני התנאים יחד. אם ההלוואה לתקופה של למעלה משנה אך בסכום קטן מ-100,000 או אם היא בסכום העולה על 100,000 אך לתקופה של פחות משנה תחול ההחרגה של הסכומים המצוינים בהמשך הפסקה. אם גם מעל שנה וגם מעל 100,000 ₪ הרי שפסקה (2) לא תחול.

(א) 30 שקלים חדשים ;

(ב) בהתאם לסכום ההלוואה כמפורט להלן :

(1) הלוואה שסכומה עד 10,000 שקלים חדשים - 1.5%
מסכום ההלוואה אך לא יותר מ-100 שקלים חדשים; לפי הנמוך מבין אלה.

הערה: השינוי המוצע הוא שינוי ניסוח בלבד.

(א) — 100 שקלים חדשים;

(ב) — 1.5% מסכום ההלוואה;

(2) הלוואה שסכומה עולה על 10,000 שקלים חדשים - שניתנה לפרק זמן שאינו עולה על 10 ימים — 1% מסכום ההלוואה.

הערה: מדובר בתיקוני ניסוח אך גם בהעלאת התקרה שבפסקה (2) ל-500 במקום 200. השינוי מוסכם על הממשלה.

(א) אם היא ניתנה לפרק זמן שאינו עולה על 10 ימים — 1% מסכום ההלוואה.

לדוגמא: 100,000 לשבוע-1000 ₪ ; 500,000 לשבוע 5000 ₪ ; מיליון לשבוע -10,000.

(ב) אם היא ניתנה לפרק זמן העולה על 10 ימים
– 1% מסכום ההלוואה אך לא יותר מ-500 שקלים
חדשים.

לדוגמא: 100,000 לשבועיים-500 ₪; 500,000
לשבועיים – 500 ₪

~~(3) הלוואה שסכומה עולה על 10,000 שקלים חדשים שניתנה
לפרק זמן העולה על 10 ימים – לפי הנמוך מביין אלה:~~

~~(א) 200 שקלים חדשים;~~

~~(ב) 1% מסכום ההלוואה;~~

4. עדכון סכומים הסכומים הנקובים בתקנה 3(2) יתעדכנו ב-1 בינואר של כל שנה (להלן – יום
העדכון), לפי שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית
לסטטיסטיקה, הידוע ביום העדכון, לעומת המדד שפורסם בחודש דצמבר
2017-, ויעוגל לסכום לשקל הקרוב השלם – שהוא מכפלה של 10 שקלים
חדשים; המנהל הכללי של משרד המשפטים יפרסם ברשומות הודעה על
הסכום המעודכן.

הערה: מאחר שמדובר גם בסכומים קטנים, של 30 ₪, לא ברור שנכון לעגל למכפלה
של 10 שקלים. התיקון המוצע מוסכם על הממשלה.

5. תחילה תחילתן של תקנות אלה, למעט לעניין מלווה מוסדי כאמור בסעיף 23(ב) לחוק
המתקן, ביום תחילתו של החוק המתקן כאמור בסעיף 23(א) בו שישה חודשים
מיום פרסומו;

בתקנה זו, "החוק המתקן" – חוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות (תיקון מס'
5), התשע"ז-2017.⁵

הערה: מאחר שהחוק המתקן נכנס לתוקף שישה חודשים ממועד פרסום התקנות,
הופך סעיף התחילה מעגלי. מוצע להתאים את הנוסח כך שהתקנות והחוק יכנסו
לתוקף באותו היום.

איילת שקד
שרת המשפטים

.....התשע"ח
(2018.....)
(חמ 5703-3)

⁵ ס"ח התשע"ז, עמ' 1208.